

20 maart 1961

U 3428/61 - C 46 - P1/PS9.

PA 10026117

Land: Groot-Brittannië.
Onderwerp: De Britse politiek ten opzichte van Europa.
Referenties:
Datum van waarneming: Medio maart 1961.
Bron: Betrouwbaar.
Informant: Vertegenwoordiger van Europese organisatie.

GEHEIM

Opmerkingen:

Verzonden aan: de Minister van Buitenlandse Zaken.

Aan Zijne Excellentie Prof. Dr. J.E. de QUAY
Minister-President

Plein 1813 no. 4

's-GRAVENHAGE.

GEHEIM

Groot-Brittannië

DE BRITSE POLITIEK TEN OPZICHTE VAN EUROPA

De vertegenwoordiger van een Europese organisatie gaf volgende persoonlijke visie op de Britse politiek ten opzichte van Europa.

Of men in de voorstellen van HEATH voor de W.E.U. een "fundamental change" ziet, hangt af van de zin waarin men die formule gebruikt. Men kan inderdaad van een fundamental change spreken in zoverre als Engeland dus thans bereidheid toont op een beperkt gebied een douane-unie te aanvaarden: Denkt men anderzijds aan de wijze waarop indertijd de onderhandelingen over de Vrijhandelszone zijn verlopen en aan wat sindsdien van Britse zijde is gezegd of aangeduid, dan lijkt de term "fundamental change" rijkelijk overdreven. In ieder geval is wel duidelijk, dat de voorstellen van HEATH een begin van concessies aanduiden, en niet de uiterste concessies waartoe men bereid is. Bovendien was met die voorstellen niet in de eerste plaats bedoeld inderdaad een nieuwe basis voor onderhandelingen te leggen. Zij hadden vooral drieërlei achtergrond: zich te weer stellen tegen de kritiek van een groot deel van de pers dat de regering te passief is, het maken van tenminste een gebaar tegenover diegenen op het continent die "de deur voor Engeland openhouden", en het kunnen voorleggen van een concreet voorstel aan de premiers van het Gemeenbest, met het dubbele doel hun te bewijzen, dat de Britse regering actief is en bovendien hun reacties te vernemen, in de hoop aldus enige steun te verkrijgen voor een bewegelijker en positiever kabinetspolitiek. Er zijn duidelijke aanwijzingen, dat de voorstellen van HEATH door HEATH zelf en de premier zijn opgesteld en dat het kabinet er van tevoren niet van heeft geweten, zomin als trouwens de E.V.A. en het Commonwealth.

Er is reden om aan te nemen, dat er inderdaad enige beweging in het Britse standpunt is gekomen. In het kabinet zelf begint het hoe langer hoe meer door te dringen, dat Engeland zichzelf dreigt te isoleren. Er is derhalve in het kabinet zelf een langzame verschuiving ten gunste van een positievere politiek. De omstandigheden voor een dergelijke politiek zijn de laatste maanden gunstiger geworden. In het parlement is een duidelijke meerderheid in de conservatieve partij bereid de regering te volgen, indien zij aanzienlijk verder zou gaan dan zij tot nu toe over haar hart heeft kunnen verkrijgen. In de Federation of British Industries zal men, onder een nauwkeurig toezien op de concrete belangen van de industrie, geen principiële bedenkingen opperen. Zelfs in de boerenorganisaties begint enige bewegelijkheid te komen. Er is bovendien geen sprake meer van, dat een meerderheid van de publieke opinie zich tegen een radicale toenadering tot Europa zou verzetten. Dat alles betekent dat de beslissing tenslotte bij het kabinet, dat wil zeggen bij de premier persoonlijk ligt, en dat er geen uitwendige omstandigheden zijn, die de premier zouden beletten tot een dergelijke beslissing te komen. Tot dusver evenwel schijnt hij van mening te zijn, dat het niet nodig is de hoge politieke prijs te betalen die nodig zou zijn.

Een reeks van omstandigheden werkt ten gunste van voortzetting van het proces van heroriëntering: het lossen worden van de Commonwealth-banden, de wat lossere verhouding tot de Verenigde Staten, de Amerikaanse sympathie voor de politieke aspecten van de tendenzen tot Europese eenheid. Het is daarom te verwachten, dat het langzame proces van het ombuigen van de Britse houding in de komende maanden zal voortgaan en dat het Britse aanbod zal worden verhoogd boven datgene wat door HEATH voor de W.E.U. werd aangeboden. Die tendens zal misschien worden gestimuleerd door de verwerkelijking van nader politiek overleg

tussen de Zee. Het is bij herhaling gebleken, dat de Britse regering daar in vrij ernstige mate bevreesd voor is en dat zij, zodra dat dreigt, probeert een voet tussen de deur te krijgen. Er schijnt echter in Europa zelf de nodige verwarring te bestaan niet alleen over de vormen van een dergelijk nader politiek contact, maar vooral ook over de vraag wat de precieze voorwerpen van dat contact zouden kunnen zijn. Dat maakt de haast voor de Britse regering weer iets geringer.

Medio maart 1961.